

Оріон

Катерина Пономарьова

Українська мова.

Частина 1

Державний Гімн України

*Слова Павла Чубинського
Музика Михайла Вербицького*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького
роду.

Катерина Пономарьова

Українська мова.

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 1

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України*

2018

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 06.07. 2018 № 734)

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Дорога дитино!

Ти відкриваєш буквар. Ця книжка допоможе тобі дізнатися багато нового й цікавого.

Головне — ти навчишся читати.

Розглядай малюнки, розповідай, спілкуйся, виконуй завдання. Читай і думай. Фантазуй і мрій. Навчайся із задоволенням.

Бажаємо тобі успіхів!

Умовні позначення:

— розкажи або прочитай

— поміркуй і поясни

— послухай або прочитай текст

— попрацюй у парі або групі

— розкажи про свій настрій на уроці

Розкажи, куди йдуть діти.

Що?

Які предмети є у класній кімнаті? Назви їх.

Знайди зайвий предмет у кожному ряду.

Розкажи Олі, які предмети треба брати до школи.

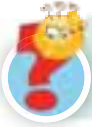
Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

Поясни, що на малюнку не так.

Хто?

Поясни, які предмети відповідають на питання **що?**, а які — **хто?**

Що?

Хто?

Знайди зайвий предмет у кожному ряду.

Розкажи, як живеться песику в сім'ї.

Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

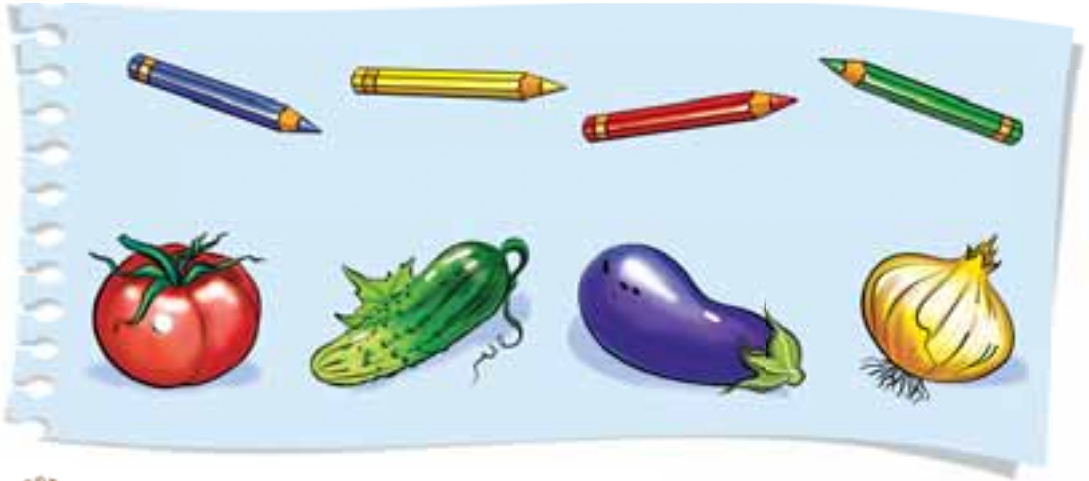
Поясни, чи є на малюнках щось незвичне для тебе.

Який? Яка? Яке?

Назви предмети однакового кольору.

Поясни, чим відрізняються предмети на кожному малюнку.

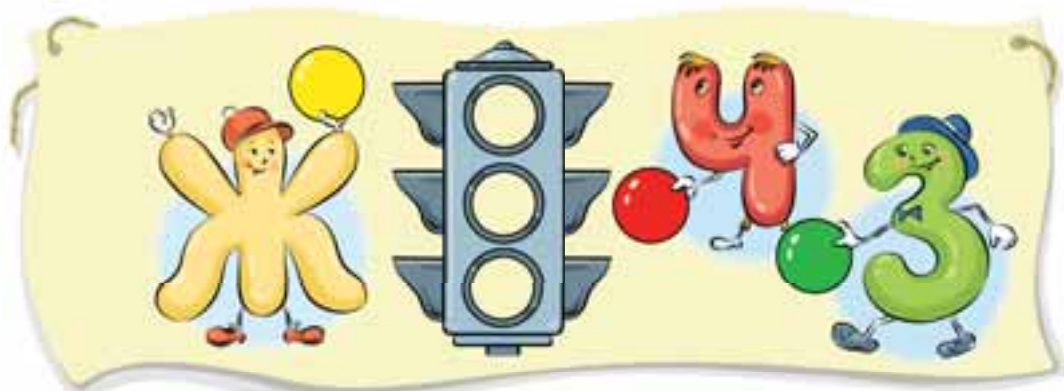

Знайди зайвий предмет у кожному ряду.

Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

Розкажи, що пояснює Сергійко песикові.

Що робить?

Розкажи, хто що робить.

Поясни, хто чим буде займатися.

Розкажи, як починає свій день Андрійко.

Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

Поясни, що на малюнку незвичне.

Речення

_____ . _____ . _____ .

Склади речення за малюнками.

Розкажи, як відпочиває сім'я.

Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

Поясни, що на малюнках не так.

Слова-помічники

____. ____.

Склади речення за малюнками. Вживай службові слова.

Поясни, хто з дітей порушує правила дорожнього руху.

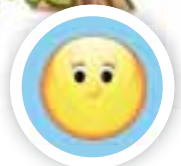
Розкажи, що роблять тварини на галявині.

Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

Поясни, що на малюнках незвичне.

Знаки в кінці речення . ? !

Склади речення зі знаком

?

Склади речення зі знаком

!

Склади речення за малюнками і знаками.

.

?

!

Розкажи, що роблять діти.

Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

Поясни, що на малюнках не так.

Поділ слів на склади

Назві предмети. Визнач, скільки складів у кожному слові.

Назві предмети. Знайди схему кожного слова.

Назві предмети. Перевір, чи правильно ці слова поділено на склади.

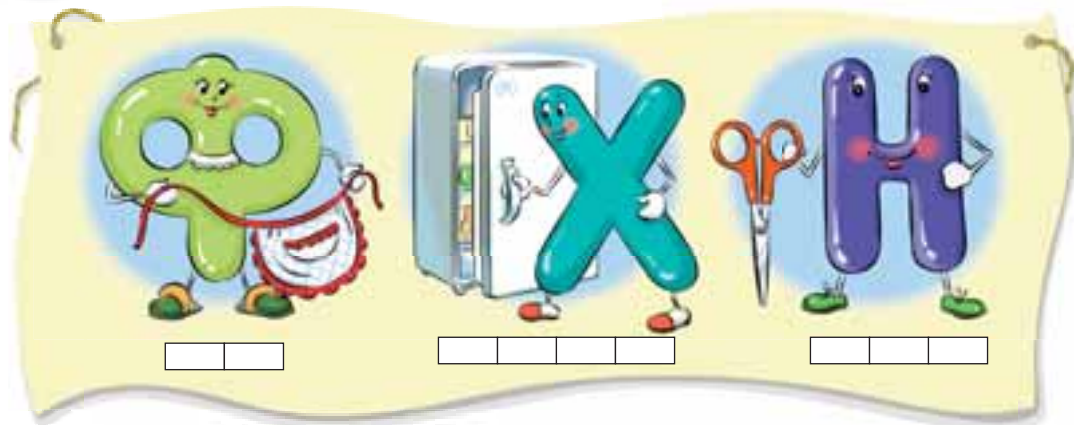

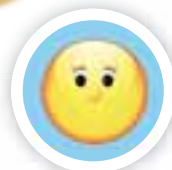
Розкажи, що робить сім'я.

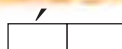
Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

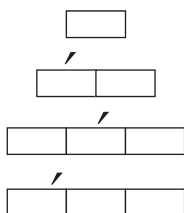
Розкажи, яка пригода сталася з Іринкою.

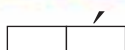
Наголос

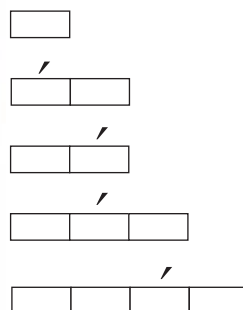
Назви малюнки. Знайди схему кожного слова.

Перевір, чи правильно поставлено наголос у словах.

Чи знаєш, з якої казки ці звірі? Розкажи її.

Визнач, які слова з казки заховались у схемах.

Розкажи, де побували діти.

Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

Поясни, що сталося з тваринами.

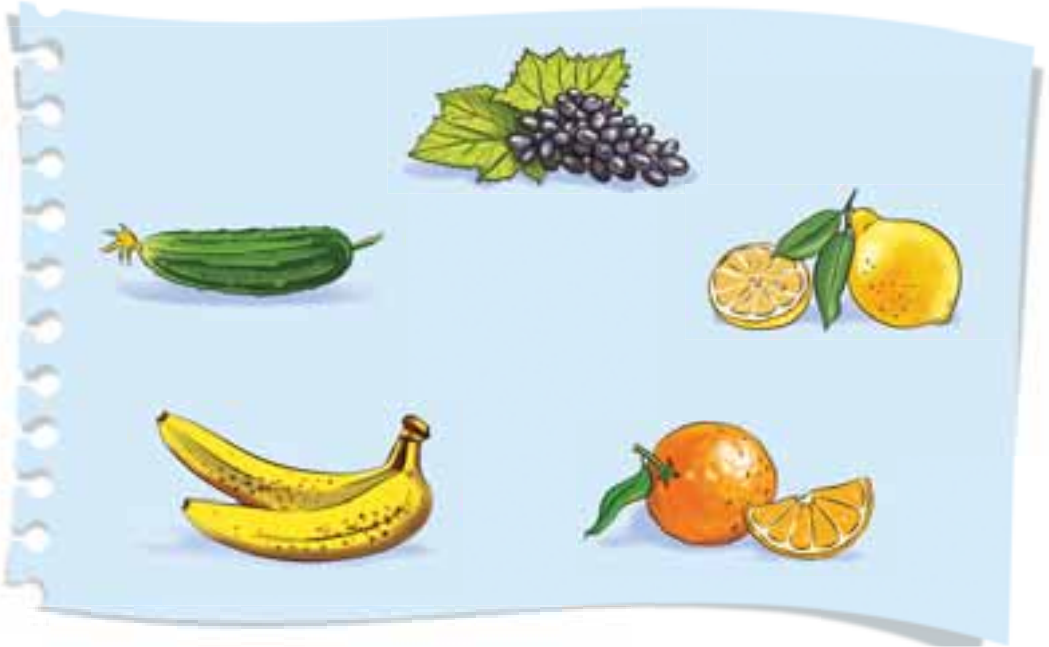

Звуки голосні і приголосні

Назві предмети. Поясни, з голосного чи приголосного звука починається кожне слово.

Перевір, чи правильно побудовано звукові схеми слів.

Розкажи, де побувала Оленка.

Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

Поясни, де ростуть сливи, а де — горох.

Тверді і м'які приголосні звуки

Назви предмети. Знайди звукову схему кожного слова.

Перевір, чи правильно побудовано звукові схеми слів.

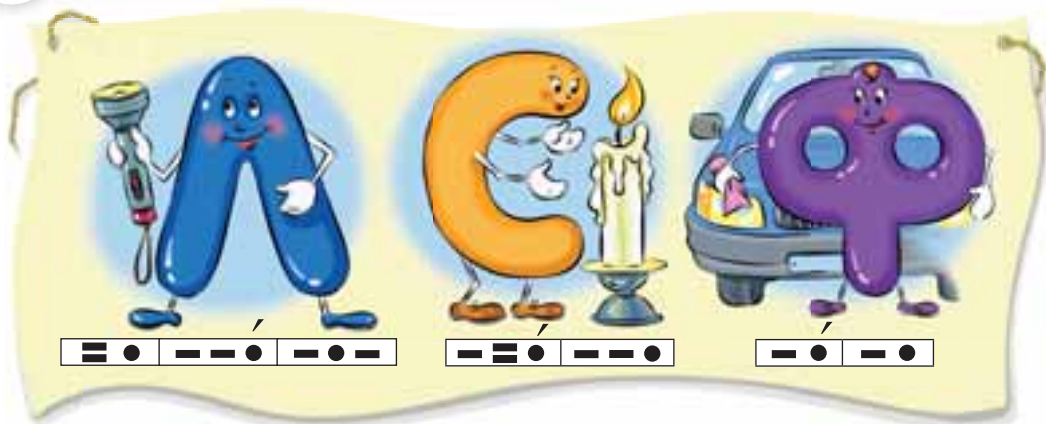

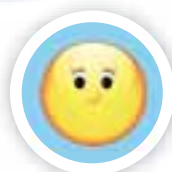
Розкажи, чим захоплені тато із сином.

Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

Поясни, що зайве на малюнку.

Звукові схеми слів

Назви птахів. Знайди звукову схему кожного слова.

Перевір, чи правильно побудовано звукові схеми слів.

Розкажи про пташок, яких ти бачиш на малюнку.

Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

Поясни, що на малюнку не так.

Звукові схеми слів

Назви тварин. Знайди звукову схему кожного слова.

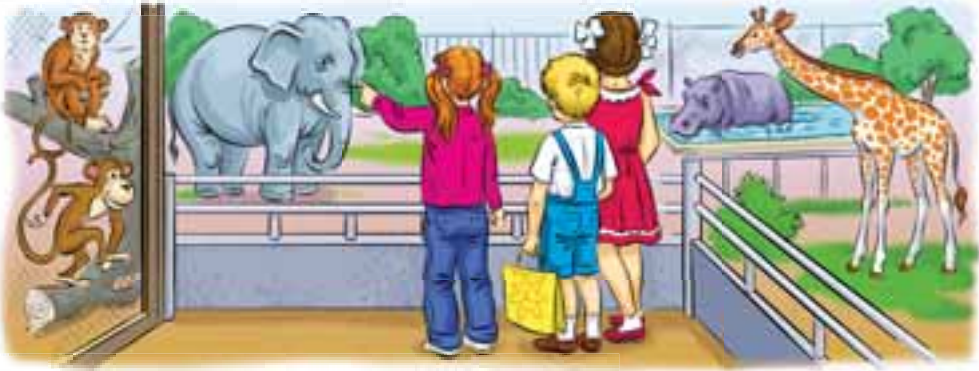

За схемою слова знайди зайву тварину.

Розкажи, де побували діти.

Чи впізнаєш ти ці букви? Назви їх.

Поясни, що на малюнках не так.

Звукові схеми слів

Назви професії людей. Перевір, чи правильно розміщено звукові схеми цих слів.

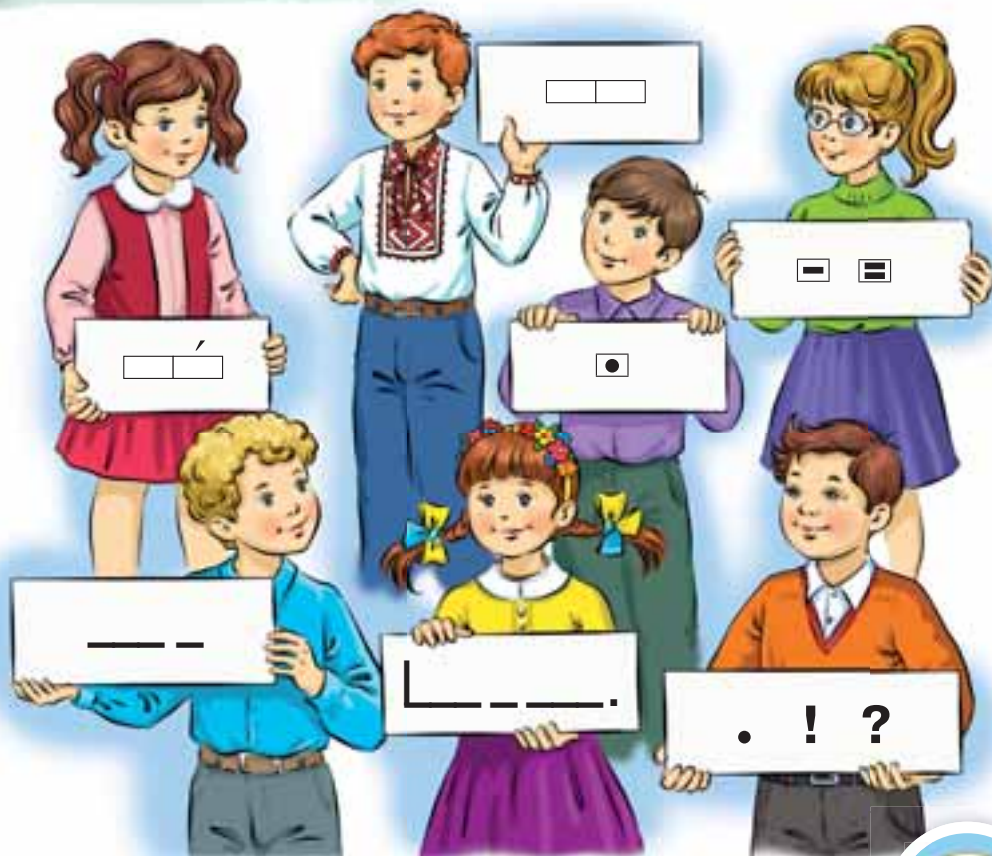

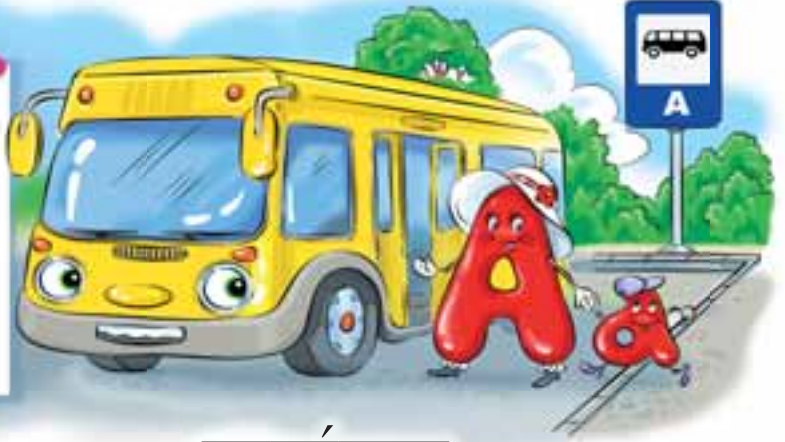
Розкажи, ким мріють стати Катруся і Лесик.

Поясни, що зображено на табличках, які тримають діти.

Aa

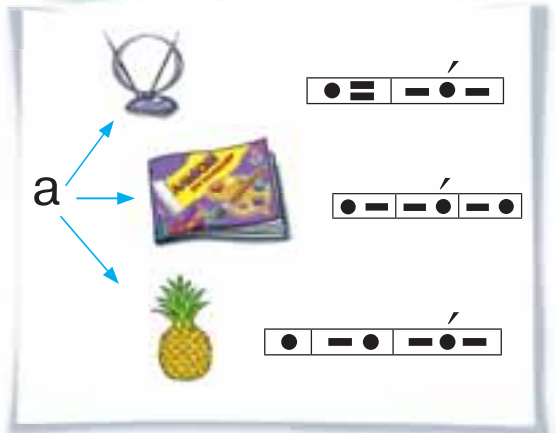
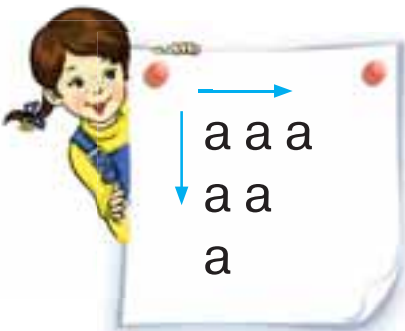
Визнач місце букви **а** в словах. Розкажи, що робить буква **а** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

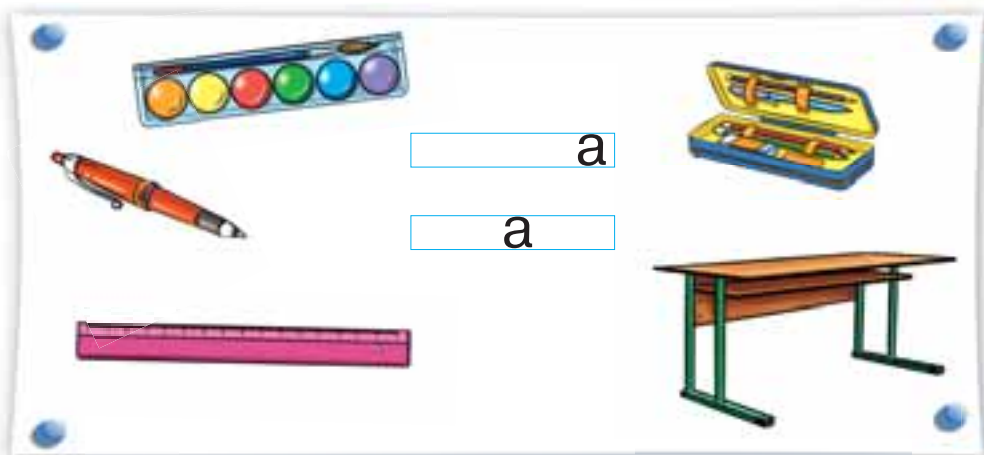

Знайди схему кожного слова.

Назві́ предмети. Визнач, у яких словах буква **а** стоїть у серéдині, а в яких — у кінці.

Склади речення.

... , **а**

... .

... , **а**

... .

Назви букви, які ти знаєш.

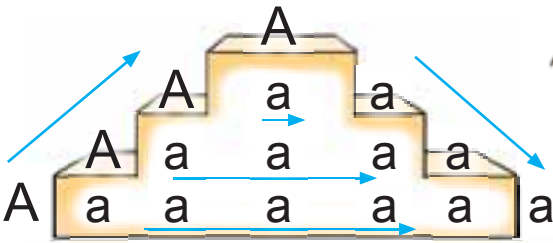
Aa

Прочитай букви на сходинках.

Прочитай завдання Читалочки.

A.
A-a?
A-a-a!
A-a-a-a.

Розкажи, що відбувається на малюнках.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

А-а-а — .

А-а-а — . А-а-а — .

А-а-а — .

Послухай або прочитай текст.

Аліна хоче стати лікарем.
У неї є аптечка.

Сьогодні захворів зайчик.
— Зайчику, скажи: «А-а-а!»
— О! Треба лікувати горло.

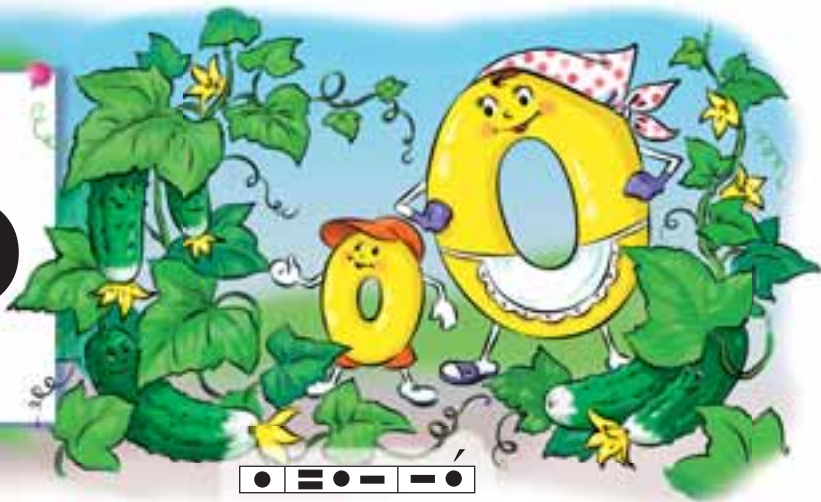
Аліна радить зайчикові
пити чай з малиною.

Поясни, що на малюнках не так.

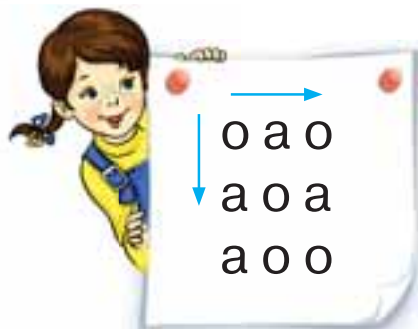
Oo

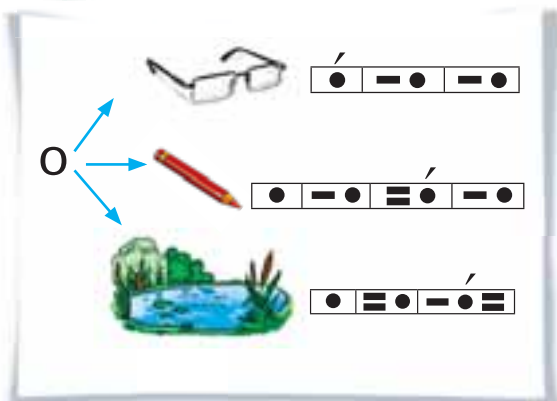
Визнач місце букви **o** в словах. Розкажи, що робить буква **o** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

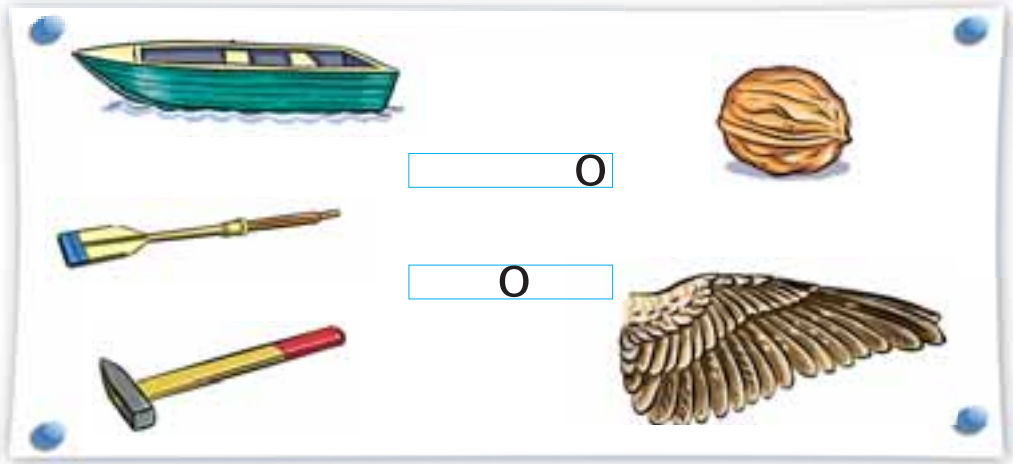

Знайди схему кожного слова.

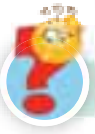

Назví предмети. Визнач, у яких словах буква **о** стоїть у серéдині, а в яких — у кінці.

Розкажи, що відбувається на малюнках.

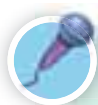

Добери за малюнком слова, у яких є такі букви.

о о а

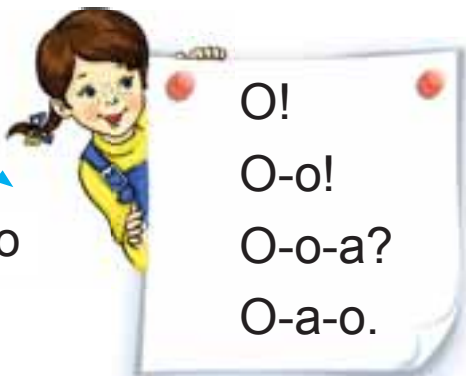
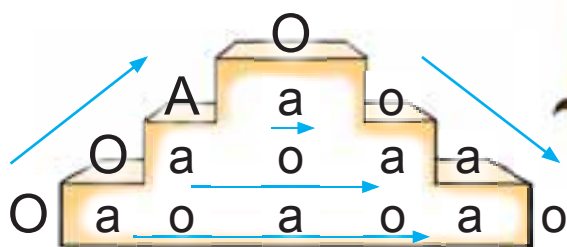

Прочитай букви на сходинках.

Прочитай завдання Читалочки.

Розкажи, що відбувається на малюнках.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

О-о-о —

О-о-о —

О-о-а —

О-о-а —

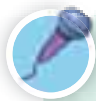
Послухай або прочитай текст.

Олег і тато ловили рибу на озері.
Олег упіймав на гачок окуня.
Ось і в тата засмикав поплавок.
— О-о-о! Який великий сом!
Сьогодні в рибáлок гарний улов.

Назви букви, які ти знаєш.

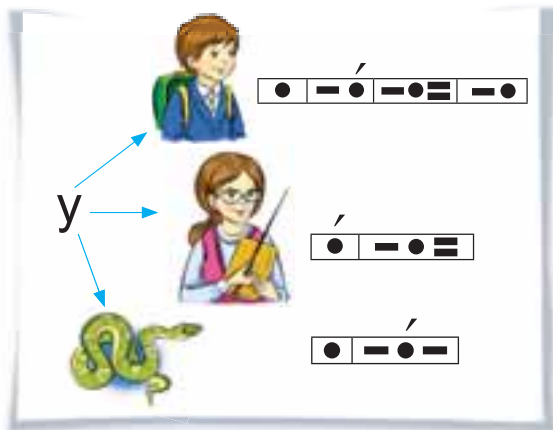
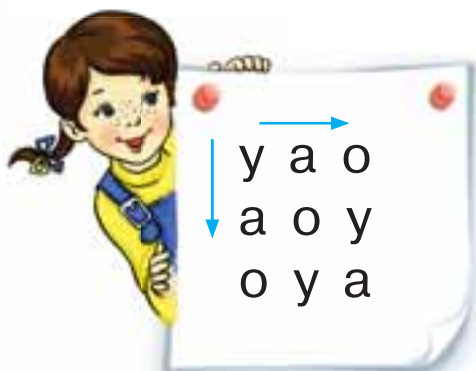
Визнач місце букви **у** в словах. Розкажи, що робить буква **у** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

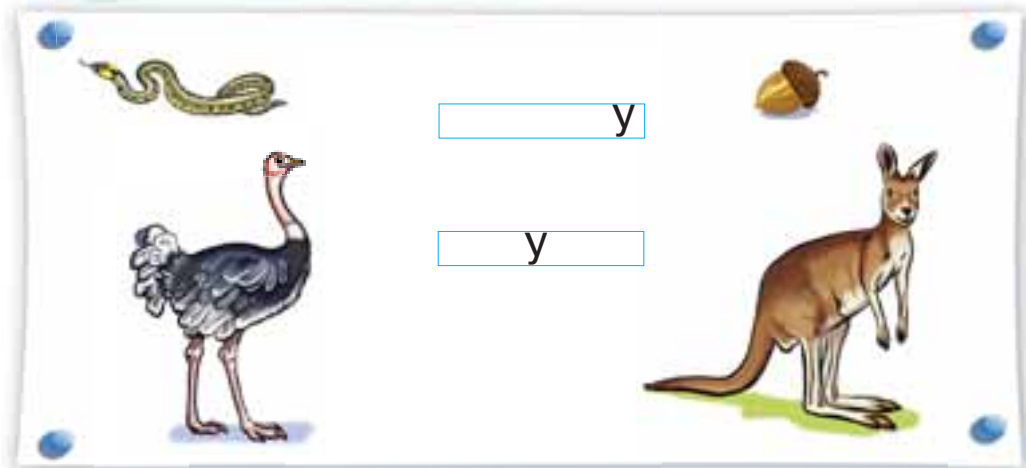

Знайди схему кожного слова.

Назві предмети. Визнач, у яких словах буква **у** стоїть у середині, а в яких — у кінці.

Розкажи, що відбувається на малюнках.

Поясни, де живе кожна пташка.

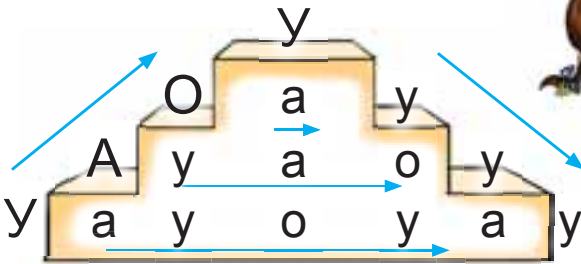
уу

Прочитай букви на сходинках.

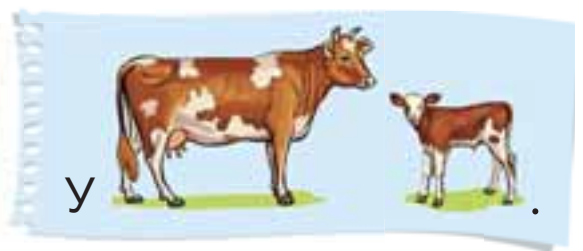
Прочитай завдання Читалочки.

У-у.
У-у-а?
У-у-о!
А-у-а-о.

Склади речення за малюнками.

Прочитай разом зі Щebetунчиком.

У-у-у — ... .

У-у-у — ... .

У-у-у — ... .

У-у-у — ... .

Послухай або прочитай текст.

Учора Улянка з бабусею були в зоопарку.

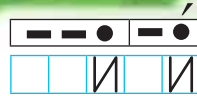
Там бачили кенгурú, вужа, страусів, папúгу, уда́ва. У сумці кенгуру сиділо мале кенгуреня́. А папуга говорив.

Дуже сподобалось Улянці в зоопарку.

Назви букви, які ти знаєш.

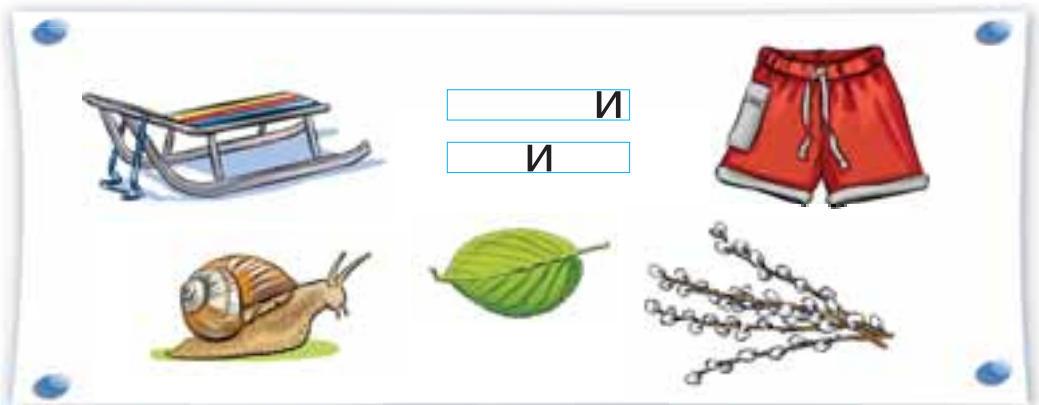

Знайди схему до кожного слова.

Назví предмети. Визнач, у яких словах буква **и** стоїть у серéдині, а в яких — у кінці.

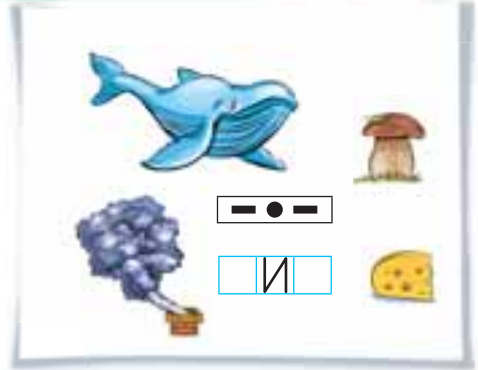
Прочитай завдання
Читалочки.

За схемою слова знайди
зайвий малюнок.

и а о у
о у и а
а и о у
у а о и

Прочитай разом зі Щebetунчиком.

И-и-и — у

И-и-и — у

И-и-и — у

И-и-и — у

Послухай або прочитай текст. Придумай продовження.

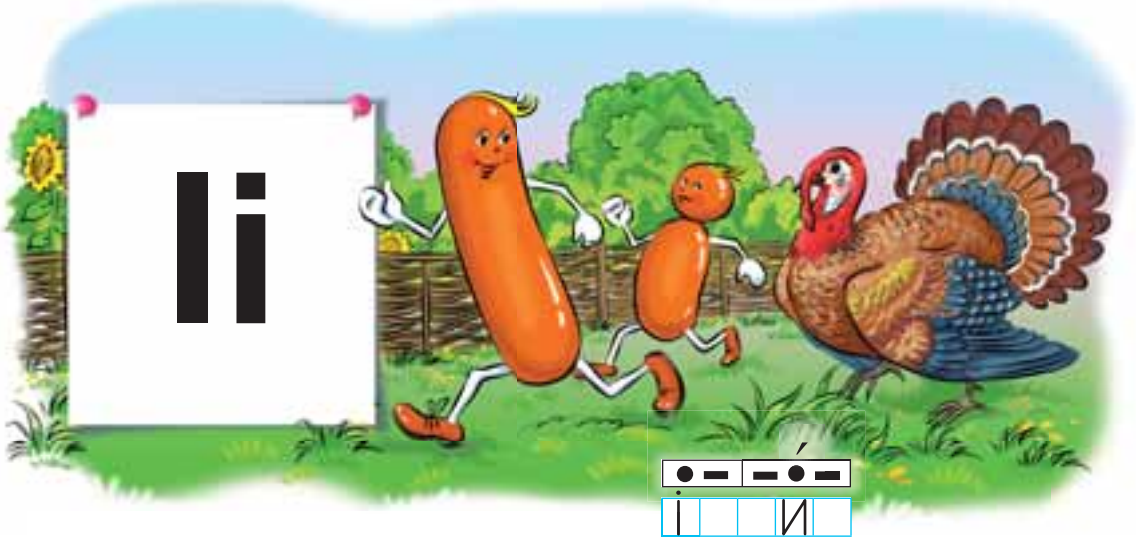
Брати

Дмитрик і Михайлик — брати.

Дмитрик дуже охайний. Він щоранку любить умиватися й чистити зуби.

А Михайлик боїться води, не любить мила. І чистити зуби йому ліньки.

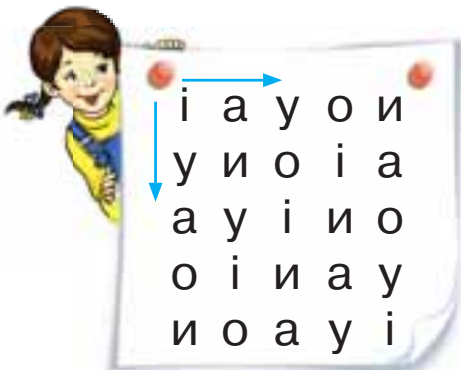
Визнач місце букви **і** в словах. Розкажи, що робить буква **і** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

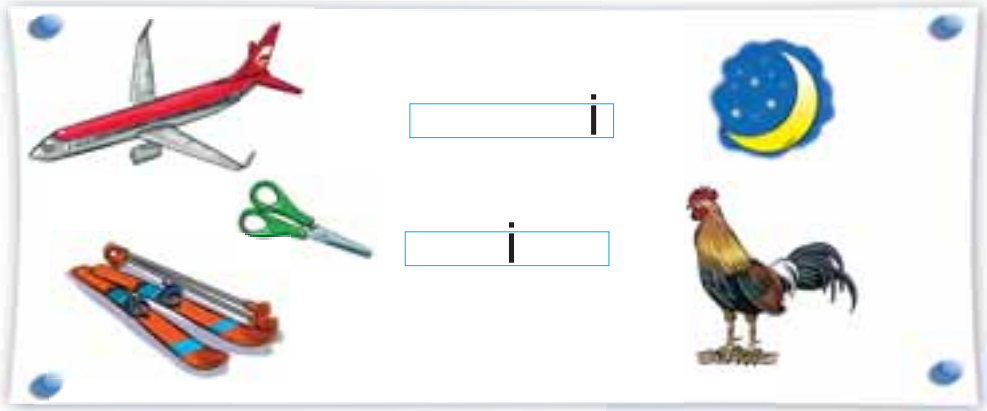
За схемою знайди зайвий малюнок.

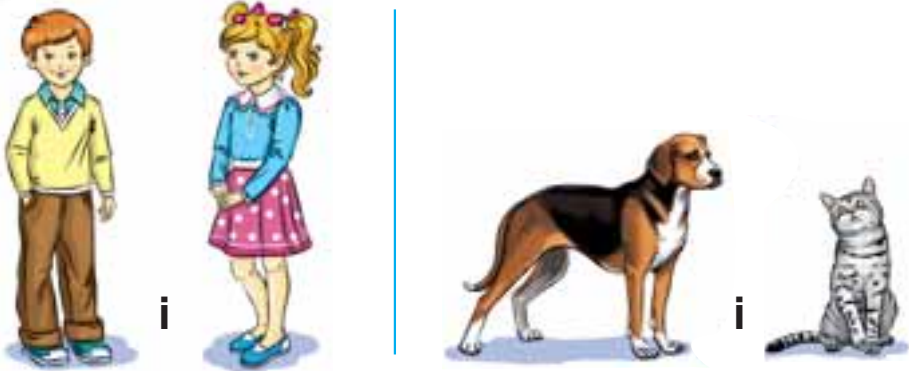

Назви предмети. Визнач, у яких словах буква і стоїть у середині, а в яких — у кінці.

Склади речення за малюнками.

Згадайся, з яких квітів склала букет Наталя.

О О И і і И И

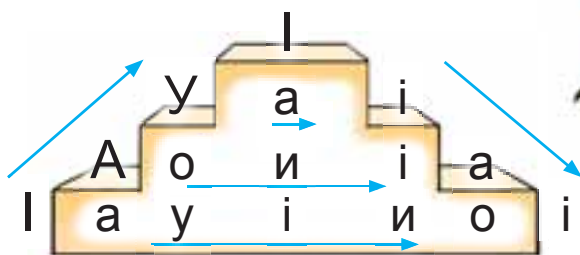

Прочитай букви на сходах.

Прочитай завдання Читалочки.

l-i.
l-i-a!
A-i-o?
l-a-o-y.

Склади речення за малюнками.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

l-i-i — . o a   i

l-i-i — . y a   i

l-i-i — . - • - • = •

l-i-i — . = • - - • = •

Послухай або прочитай текст.

Іменини

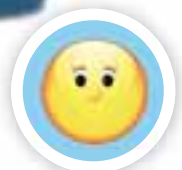
У дідуся Івана іменіни.

Бабуся Зіна спекла пиріг. Діти
Ігор і Ніна подарували телевізор.
Внучка Іринка дарує квіти. А внук
Івась — вудку і гачкі.

Дідусь Іван щасливий.

Назви букви, які ти знаєш.

Ee

e a

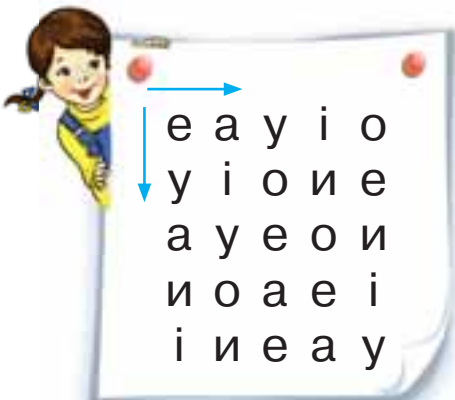
Визнач місце букви **е** в словах. Розкажи, що робить буква **е** на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

За схемою знайди зайвий малюнок.

Назві предмети. Визнач, у яких словах буква **е** стоїть у середині, а в яких — у кінці.

е

е

Склади речення за малюнками.

е е и

Визнач, з якого дерева листок.

е

е е а

е а

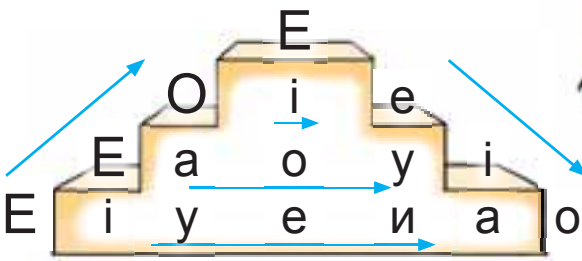
Ee

Прочитай букви на сходинках.

Прочитай завдання Читалочки.

E-e.
E-a-o!
E-и-і-у?
O-a-y-e.

Склади речення за малюнком. Здогадайся, які слова заховались у схемах. Поміркуй, чому між ними стоїть знак рівності.

а у а = е е а

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

E-e-e —		.	<table border="1"><tr><td>e</td><td>e</td></tr></table>	e	e					
e	e									
E-e-e —		.	<table border="1"><tr><td>i</td><td></td><td></td><td>o</td><td>e</td></tr></table>	i			o	e		
i			o	e						
E-e-e —		.	<table border="1"><tr><td>•</td><td>—</td><td>•</td><td>—</td><td>•</td><td>—</td></tr></table>	•	—	•	—	•	—	
•	—	•	—	•	—					
E-e-e —		.	<table border="1"><tr><td>—</td><td>•</td><td>—</td><td>•</td><td>—</td><td>•</td><td>—</td></tr></table>	—	•	—	•	—	•	—
—	•	—	•	—	•	—				

Послухай або прочитай текст.

Метро

У великих містах є підземний транспорт. Це — метр^о.

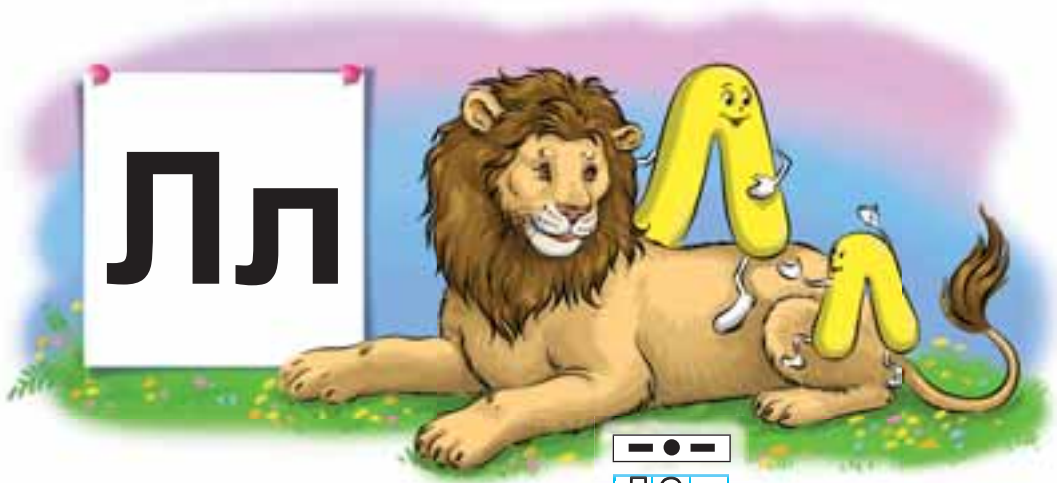
Пасажири спускаються в метро на ескалаторі. Там поїзди везуть їх у різні райони міста.

Метро — сучасний і зручний транспорт!

Назви букви, які ти знаєш.

Визнач місце букви «ел» у словах. Розкажи, що робить буква «ел» на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

а
о
у
и
і
е

л

а	о	у	е	и	і
ла	ло	лу	ле	ли	лі

Назві предмети. Визнач місце букви «ел» у кожному слові.

л

л

л

Назві предмети. Порівняй перший звук у цих словах.

— ● — — ● —
л и о

— ● — — ● —
л і а

Знайди схему кожного слова.

— ● — — ●

— ● — — ●

Прочитай назви малюнків.

л у

л а а

л о а

л и і

л і а

л е л е а

Лл

Прочитай завдання Читалочки.

Прочитайте удвох.

Ла	Ло	Лу
Ле	Ли	Лі

Ло-ла
Ал-ла

— Ал-ло́!

— Ал-ло́!

— Ал-ло́! Ал-ла?

— Ал-ло́! Ло-ла?

Прочитай речення.

У Ло-ли

У Ал-ли

Прочитай разом зі Щebetунчиком.

Ел-ел-ел — 1

Ли-ли-ли — 2

Ла-ла-ла — у Ло-ли

Ал-ал-ал — у Ал-ли

Прочитай речення.

Назви слова, які мають таку схему: **■●■-●**.

У Олі

У Алли

А у Лоли

Лола

Послухай або прочитай текст.

Ключ журавлів

Літо минуло. Настали холоди.
Відлітають у теплі краї перелітні
птахи: зозулі, ластівки, лелеки.

Олесь і Лариса почули в небі:
— Курлі! Курлі!

Це журавлі. Вони летять ключем.

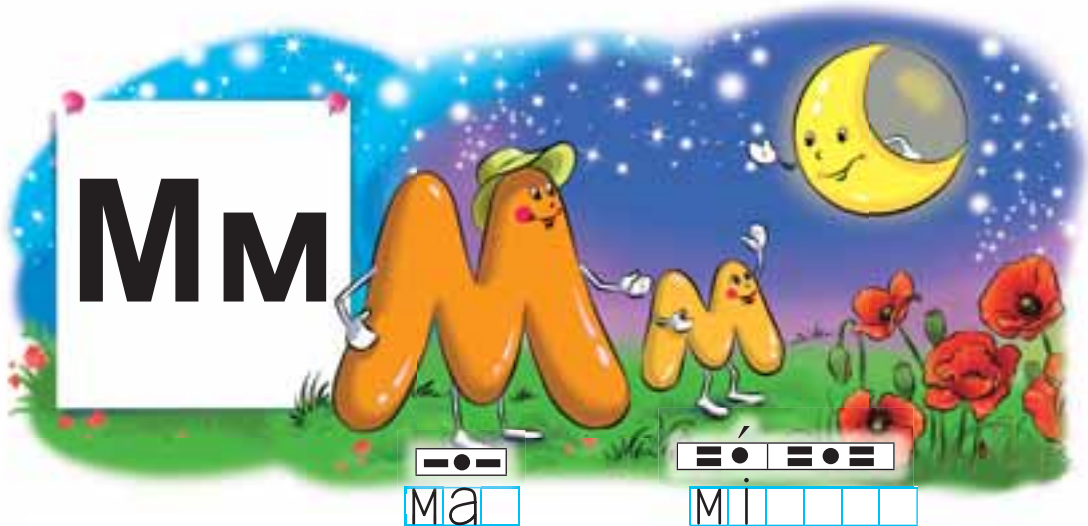

Згадайся, яке слово заховалось у схемі. Чим воно цікаве?

■ ■ ● ■

Визнач місце букви «ем» у словах. Розкажи, що робить буква «ем» на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

у
а
е
и
і
о

→

М

ла	лу	ло	ли	лі	ле
ма	му	мо	ми	мі	ме

ма-ма
ма-му

ма-ла
ма-ле

ми-ло
ми-ла

ми-ли
ми-лі-ли

Прочитай назви малюнків.

ма

мі о

му о о

ме ели

ми а

моло о

Склади речення про те, хто де живе.

Мала

Малі

Мале

Мала

Здогадайся, яке слово заховалось у схемі. Чим воно цікаве?

Прочитай завдання
Читалочки.

Прочитайте удвох.

Ма	Му	Мі-ла
Мо	Мі	Ло-ла
Ме	Ми	Ал-ла

— Ло-ла ма-ла.
— А Мі-ла?
— І Мі-ла ма-ла.
— Мі-ла і Ло-ла ма-лі.

Прочитай речення.

У Мі-ли

У Ло-ли

Прочитай текст.

У мами Міла, Лола і Алла. Міла мила
лимо $\boxed{н}$. Лола і Алла мили ма-ли- $\boxed{н}$ у.

А у мами — мило. Мама ми-ли-ла
ми-лом

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Міла.

Міла мала.

У Міли мило.

Міла мила

Послухай або прочитай текст.

У Марійки є мѐнший братик Максимко.

Мама купила морозиво. Марійці — «Ескімб», а «Пломбїр» — Максимкові.

Морозиво смачнѐ! Але їсти його треба обережно. Можна застудити горло.

Назви букви, які ти знаєш.

Розгадай ребус.

Сс

— • — • — •
с о а а

Визнач місце букви «ес» у словах. Розкажи, що робить буква «ес» на малюнках.

— • — • — •

— • — • — • — •

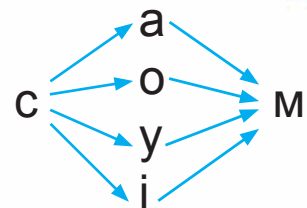
• — • — • — • — •

Прочитай завдання Читалочки.

ас	ус	ос	ис	іс	ес
ла	лу	ло	ли	лі	ле
ма	му	мо	ми	мі	ме
са	су	со	си	сі	се

са-ма   се-ло   сі-ли   лі-сі
са-мі   сі-ла   сі-ла   се-ла

Прочитай назви малюнків.

Склади слова з кубиків одного кольору.

Назви букви, які ти знаєш.

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Ліс.

Лис і лосі.

У лісі лис.

У лісі лосі.

У лісі лиси і лосі.

Сс

Прочитай завдання
Читалочки.

Прочитайте удвох.

Са	Су	Сем
Со	Се	Сі-ма
Си	Сі	А-лі-са

- Сі-ма са-ма?
- У Сіми А-лі-са.
- А Сем?
- І Сем у Сіми.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Ас-ас-ас — у Алі-си .

Іс-іс-іс — у лиса .

Са-са-са — у Лесі .

Сі-сі-сі — мама сіла у .

Прочитай назви малюнків.

сом

сім

оса

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Сом і оса.

Оса і сом.

Сом сам.

А оса?

І оса сама.

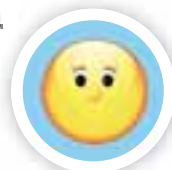
Послухай або прочитай текст.

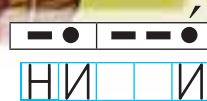
Сашко і Соня люблять соки.
Соні подобається сливóвий сік.
А Сашкóві — апельсiновий.

Соки зі свіжих фруктів смачні.
Дуже корiсно споживати їх
щодня.

Згадайся, яке слово заховалось у схемі. Чим воно цікаве?

Визнач місце букви «ен» у словах. Розкажи, що робить буква «ен» на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

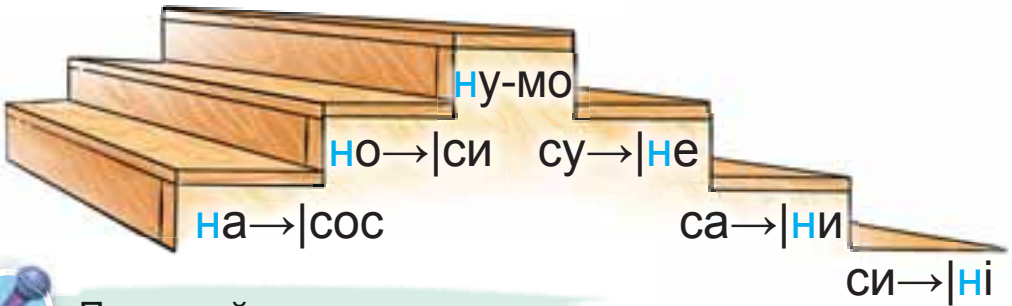
ен	на
ин	но
ін	ну
ан	ни
ун	ні
он	не

не → су
 не → се
 не → се-мо́

со-ло → на
 со-ло → не
 со-ло → ні

Пострибай по сходах, читаючи слова.

Прочитай слова.

сон	син	слон	нам
сни	си-ни	сло-ни	ме-ні

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Ана-нас.
У нас ана-нас.
Ана-нас у нас.
Ана-на-си со-ло-ні?
— Ні! Ана-на-си ...

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

На-на-на — у лісі со-сна.
Ні-ні-ні — на со-сні.
Ни-ни-ни — у Ніни .
Не-не-не — сум-не.

Нн

Прочитай завдання
Читалочки.

Прочитайте удвох.

На	Но	Ну
Не	Ни	Ні

→
Ні-на   Ан-на
↓
Ні-ла   Лі-на
Ін-на   А-лі-на

— Ніна у Анни?

— Ні! Анна у Ніни.

— А Ніла?

— Ніла у Інни.

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Ніна.

Алі-на.

Алі-на і Ніна.

У Ніни — ма-ли-на.

А ли-мон у Алі-ни.

— На, Алі-но, ма-ли-ну.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Он Аліна і Ніна. У Аліни сани. А у Ніни слон.
Ніна сіла на сани. Аліна **в** **е** **з** **е** Ніну і слона.

Послухай або прочитай текст.

У нас сьогодні концер́т.

На сцені Інна і Ніла. Вони одягли українське вбрання́. На них вишива́нки, сині спіднички і червоні чобітки́. На Інні віночок. А в Ніли — намі́сто. Дівчатка співають гарну пісню.

Прочитай речення. Зверни увагу на слово **ніс**.
Чим воно цікаве?

ніс ме**д**.

ніс

У

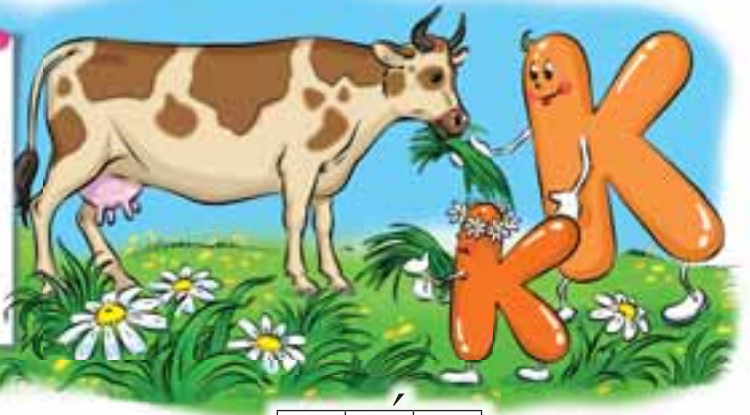

ніс.

ніс

Кк

— ● — ● — ●
к о о а

Визнач місце букви «ка» в словах. Розкажи, що робить буква «ка» на малюнках.

— ● — — ●

— ● — — ●

— ● — ● — ● —

Прочитай завдання Читалочки.

ак	ок	ук	ек	ик	ік
ка	ко	ку	ке	ки	кі

ко → ні
ко → са
ко → ло

к → лас
к → лен
к → лоун

мас → ка
мис → ка
сум → ка

Утвори слова зі складів на кульках.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Ак-ак-ак — на кі-ли-мі мак.
Ік-ік-ік — у Ми-кол-ки сік.
Ко-ко-ко — мама не-сла мо-ло-ко.
Ка-ка-ка — у Оксан-ки сум-ка.

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Клоун.

Коник.

Олен-ка і Ма-ксим-ко.

У Олен-ки клоун.

А Ма-ксим на ко-ни-ку.

— Но, ко-ни-ку! Но!

Кк

Прочитай завдання Читалочки.

Ка	Ке
Ко	Кі
Ку	Ки

Ко-с^тик

Ми-кол-ка

О-ксан-ка

О-лен-ка

Ле-сик

Ма-ксим-ко

Пострибай у класики по складах.

Прочитайте удвох.

— Ска-ка-ли Ле-сик і Ма-ксим?

— Ні! Ска-ка-ли Олен-ка і Окса-на.

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Ска-кал-ка.

Олен-ка і Оксан-ка.

У Оксан-ки ска-кал-ка.

— Олен-ко! На ска-кал-ку!

Олен-ка і Оксан-ка ска-ка-ли.

Послухай або прочитай текст.

Максимко побував у цірку.
Йому сподобалися дресирóвані
коні, кішки і собачки.

Тепер Максимко дресирóє
свого песика Бровка́.

— Бровко́, дай лапу!

— Бровко, служи!

— Бровко, принеси палицю!

Бровко виконує всі команди

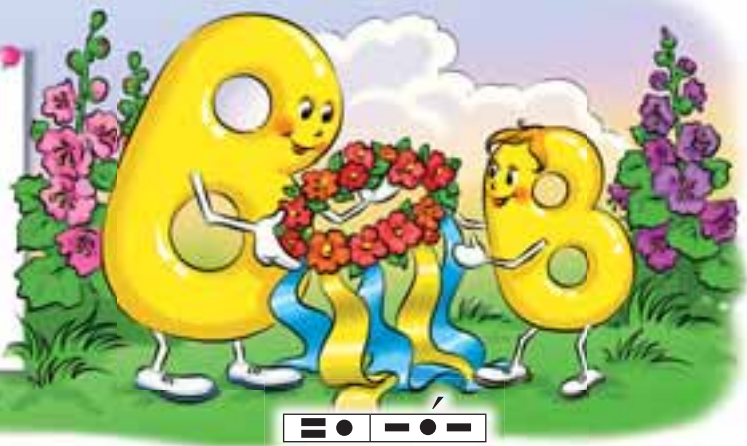
Максимка.

Здогадайся, яке слово заховалось у схемі. Чим воно
цікаве?

Вв

ВІНОК

Визнач місце букви «**ве**» у словах. Розкажи, що робить буква «**ве**» на малюнках.

— ● — ● — — ● —

● — ● — ● — ● —

— ● —

Прочитай завдання Читалочки.

ов	ув	ав	ів	ив	ев
во	ву	ва	ві	ви	ве

сова   весна   вікно   вовк
кава   весло   віник   вулик
слива   великі   восени   вулкан

Разом із друзями пограй у відлуння — один читає склад, а інший показує його й повторює.

Прочитай разом зі Щebetунчиком.

Ва-ва-ва — на сосні сова.
 Ве-ве-ве — в нас вікно нове.
 Вун-вун-вун — ми несли кавун.
 Вки-вки-вки — і сині сливки.

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Склади з букв слово.

Ліс.

Вовкі́.

У лісі вовкі́.

Вовкі́ великі́.

В в

Прочитай завдання Читалочки.

Во	Ву	Вова	Віка
Ва	Ве	Іван	Кла-ва
Ві	Ви	Слав-ко	Іван-ка

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Вови

У Клави

Вони ловили

Спускайся з гірки, читаючи речення.

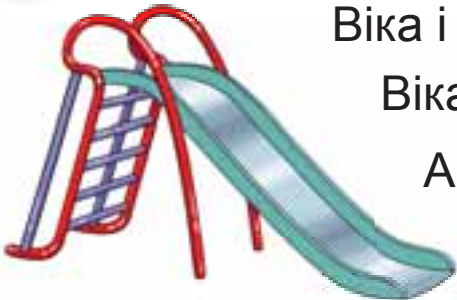
Віка і Слав-ко.

Віка на ма-ло-му

А Слав-ко на ве-ли-ко-му.

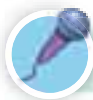
Віка і Слав-ко ве-се-лі.

Добери до кожного малюнка слово.

ВІН
 ВОНА
 ВОНО
 ВОНИ

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Мама і Клава купили кавуни, сливи. Сині сливи малі. А кавуни — великі.

Мама мила кавуна. А Клава мила сливи і клала в миску.

Усі ласували кавуном і сливами.

Прочитай слова у кросворді. Визнач, до якого слова немає малюнка.

	л	е	в		
в	і	н	о	к	
	к	а	в	у	н
	в	і	к	н	о

Пп

— ● — ● — ● —
П И Л О С О С

Визнач місце букви «**пе**» в словах. Розкажи, що робить буква «**пе**» на малюнках.

— ● — ● —

— ● — — ●

— — ● — —

Прочитай завдання Читалочки.

ап	оп	еп	уп	ип	іп
па	по	пе	пу	пи	пі

палка   пісок   поле   пенал
папка   півник   попла-вок   песик

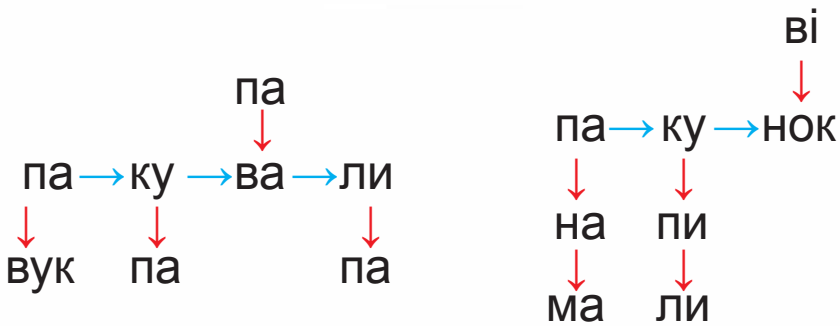

Утвори слова зі складом **по**.

Прочитай слова за стрілочками.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Ми у селі.

Он поле і лу́ки. У полі Пилип і Павло.

Пилип на комбáйні. Павло на маШині.

А у Пана́са пасіка. Він коло ву́ликів.

Прочитай завдання Читалочки.

Па	Пу
По	Пи
Пе	Пі

Пав-ло   Пав-лик
 Пи-лип   Пи-ли-пко
 По-лі-на   По-лін-ка

Прочитай речення. Поясни, що в них не так.

Поліна мила сік.   Павлик пив миску.

Перевір, чи правильно побудовані речення.

Поліна мила миску.
 Павлик пив сік.
 Поліна пила сік.
 Павлик мив миску.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Пе-па-мі — Поліна в панамі.
 Па-пі-пе — носик песика сопе.
 Пі-пе-пи — песик помив лапи.
 Пи-пі-пу — поливали липу.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Павликові купили п'есика.
 А Поліні — піаніно.

Павлик помив песикові
 лапки. Песик сів на килимі.
 Павлик коло песика. А Полінка
 коло піаніно. Вона співала
 пісні. Павлик і песик слухали.

Поліні, Павликові і песикові
 весело!

Прочитай слова у кросворді. Визнач, до якого слова
 немає малюнка.

— ● —
р і а к

Визнач місце букви «ер» у словах. Розкажи, що робить буква «ер» на малюнках.

— ● — — ● —

— — ● — — ●

— ● — — ● — — ● —

Прочитай завдання Читалочки.

ур	ор	ер	ир	ір	ар
ру	ро	ре	ри	рі	ра

рік
ріка
рано
ранок

рис
риска
роса
рослина

рука
рукав
реклама
перерва

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Ра-ра-ра — весела пора.
Рі-рі-рі — кролик у норі.
Ар-ар-ар — укусив комар.
Ір-ір-ір — купили папір.

Прочитай слова швидко і правильно.

ра	→	краса	рвали
рі	→	красиво	нарвали
ру	→	равлик	комар
	→	ки	

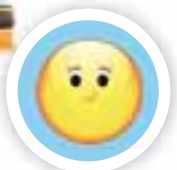

Прочитайте удвох.

- Ви ловили равликів?
- Ні! Ми ловили раків.
- Ловили руками?
- Руками.
- Раки великі?
- І великі, і малі.

Здогадайся, яке слово заховалось у схемі. Чим воно цікаве?

Прочитай завдання Читалочки.

Pa	Pi
Pu	Pe
Po	Pи

Ро-ман   Ма-ри-на
Ру-слан   І-ри-на
Ми-ро-слав   Рекс

Спускайся з гірки, читаючи речення.

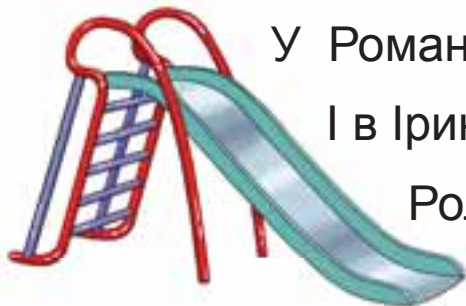
Іринка і Роман веселі.

У Романа ролики.

І в Іринки ролики.

Ролики красиві.

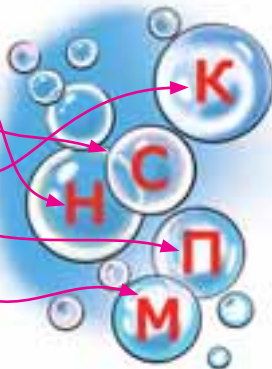
Коло Іринки і Романа Рекс.

Прочитай за стрілочками.

кра
кро
кри
крі
кре

со
во
ко
к

ро

ва
лик
ка
на

Читай слова швидко і правильно.

ра-нок	ро-ли-ки	ку-пи-ли
ри-нок	ра-ке-тки	по-куп-ки
кріп	кро-сів-ки	по-кла-ли
сум-ка	мор-ква	ви-ру- ш -и-ли

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Ранок. Мама, Роман, Руслан і Віра виру шили на ринок.

Мама купила на суп моркву і кріп. Вірі купили кросівки. Роману — красиві ролики. А Русланові — ракетки.

Усі покупки поклали в сумки.

Т т

Т О Р Т

Визнач місце букви «те» в словах. Розкажи, що робить буква «те» на малюнках.

— ● = ● — — ●

— ● — ● — ● —

= ● — —

Прочитай завдання Читалочки.

ит	іт	ут	от	ет	ат
ти	ті	ту	то	те	та

так
танок

стук
туман

тиск
артист

темно
тепло

тісто
тісно

літо
листок

Прочитай разом зі Щebetунчиком.

Та-та-та — ми помітили кота.
То-то-то — проминуло тепле літо.
Тук-тук-тук — пролунав у лісі стук.
Так-так-так — пролетів літак.

Прочитай сполучення слів. Склади речення з одним із них.

плавати у ставку

вставати рано

поливати квіти

мити тарілки

стукати у вікно

витирати стіл

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Тук-тук-тук!

Стукав молоток.

Молоток стукав не сам.

Молотком стукав Степан.

У Степана руки вмілі.

Він ремонтував квартиру.

Визнач, яку букву куди поставити.

л стівка

и ? а

л стівка

Прочитай завдання Читалочки.

То	Те
Та	Ти
Ту	Ті

Та-рас

Та-мі-ла

То-лик

Та-ма-ра

Ти-мур

Ті-на

та-ксі

тра-ктор

те-ніс

та-ксист

тра-кто-рист

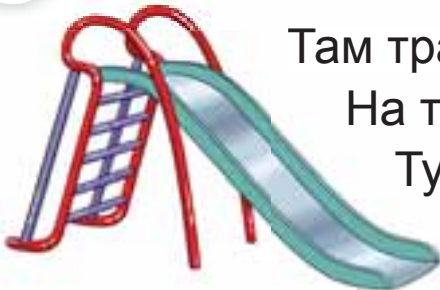
те-ні-сіст

Прочитай речення.

Тимур, Толик і Таміла — турісти.

А Тамара, Тарас і Тіна — тенісисти.

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Там трактор.

На тракторі тракторист.

Тут таксі.

У таксі таксист.

Перевір, чи правильно побудовані речення.

Трамва**й**, літак, катер — тварини.

Топол**я**, кактус, капуста — транспорт.

Ти**г**р, кріт, кіт — рослини.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Тамари тато таксист. Він во**з**ив Тамару по місту.

У Толика тато тренер. Він тренував спортсменів і Толика.

А Тарасиків татко тракторист. Він прокатав Тарасика на тракторі.

Розгадай ребус.

Прочитай пари слів.

стіл — столик

кіт — котик

кріт — кротик

рот — . . .

ДИТИНА

Познач місце букви «де» в словах. Розкажи, що робить буква «де» на малюнках.

Прочитай склади і слова.

да	до	ду
де	ди	ді

дині

далеко

думка

діти

долина

дерево

Разом із друзями пограй у відлуння — один читає склад, а інший показує його й повторює.

Прочитай завдання Читалочки.

дід	сад	вудка
лід	клад	складка
слід	склад	слідкувати

Поясни, як утворилися назви професій.

двір
дворик

двірнік

сад
садок

садівнік

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Навесні дорослі і діти садили у дворі дерева. Тато Данилка — дворнік. Він керував. Липи і клени радив садити коло вікон. А тополі подалі.

Дмитрик посадив дві липки. Данилко садив клени і тополі. А Дениско носив у відрі воду. Він поливав дерева.

Даринка і мама висадили квіти. Тепер у дворі буде красиво!

Дд

Прочитай завдання Читалочки.

Да	До	Ду
Ди	Де	Ді

Де-сна   Да-ри-на
Дні-про   Да-ни-ло
Дми-тро   Де-нис

Спускайся з гірки, читаючи речення.

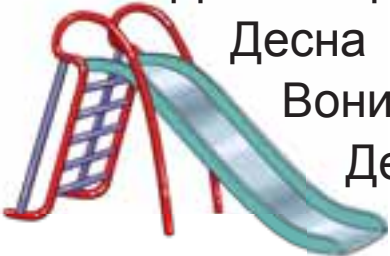
Десна і Дніпро.

Десна і Дніпро — ріки.

Вони великі і красиві.

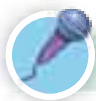
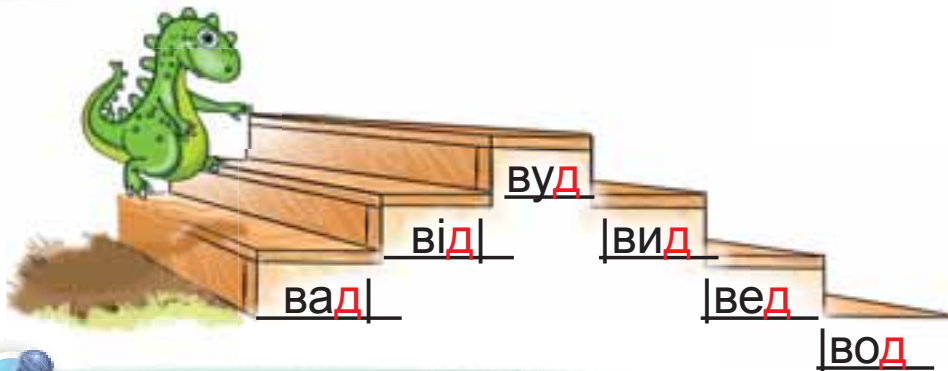
Десна несе води в Дніпро.

Дніпро несе води в море.

Подолай сходишки разом із динозавриком, читаючи склади.

Читай слова правильно і швидко.

дід

вудка

парад

політ

квітка

солдат

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Улітку Дмитрик і Даринка відвідали діда Дениса. Дідусів дім недалеко від Дніпра.

Дніпро — велика і красива ріка.

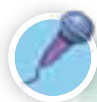
Дід Денис катав Дмитрика і Даринку по Дніпру на катері. Діти раділи. На Дніпрі так красиво!

У діда Дениса онуки провели всі літні канікули.

Зз

З і р к и

Визнач місце букви «**зе**» в словах. Розкажи, що робить буква «**зе**» на малюнках.

— ● — ● —

— ● — ● — ● — ●

— ● — ● — ● —

Прочитай завдання Читалочки.

→	за	зу	зо
↓	зи	зе	зі

зима

зерно

запаси

зимувати

зернина

запасати

з → варили
ліпили

зі → рвали
псували

Разом із друзями пограй у відлуння — один читає склад, а інший показує його й повторює.

Читай слова правильно і швидко.

ра з	ві з	лі з	ни з
ура з	заві з	злі з	уни з
зара з	підві з	вилі з	карни з

Прочитай текст. Придумай заголовок.

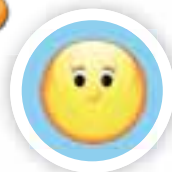
У міста і села завітала зима.
Засіпала усі двори. Намелá
високі замéти. Візеру**н**ками
прикрáсила вікна. Перет**в**орíла
озера, ріки і ставкі на кóвза**н**ки.

Діти зра**д**іли зимі. Зіна і Назар
стали на ковза**н**і. А малу Лізу
тато посадив на санки і везе.

Узимку надвóрі морóзно, але
так весело!

Здогадайся, яке слово заховалось у звуковій схемі.
Чим воно цікаве?

Зз

Прочитай завдання Читалочки.

Зі	Зо
За	Зи
Зу	Зе

Зі-на   мо-роз

Лі-за   каз-ка

На-зар   ві-зок

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Мама розказала Зіні казку про козу-дерезу. А Зіна переказала казку котикові. Котик задоволено муркотів.

Прочитайте удвох.

- Мама розказала казку про котика?
- Ні! Про козу-дерезу.
- Кому Зіна переказала казку?
- Котикові.
- Котик слухав?
- Слухав! І задоволено муркотів.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Зу-зу-зу — дід купив козу.
 Зи-зи-зи — малі дітки у кози.
 Зі-зі-зі — дід косив траву козі.
 За-за-за — зраділа дідова коза.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Ми відгадували казкі.

Ліза і Назар розповідали уривок із казки і запитували назву. А ми відповідали.

— Він від діда втік, і від вовка втік...

— Це казка «Колобок».

— Івасику! Телесику!

— Так кликала сина матінка із казки «Івасик-Телесик».

— Півник вимолотив з колоска зерно.

— Це казка «Колосок».

— За три копи куплена...

— А це про козу з казки «Коза-дереза».

Гра цікава! Діти раді.

Прочитай і зрозумій

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Оз-оз-оз — ударив мороз.
Рі-рі-рі — ковзанка в дворі.
Ас-ас-ас — ковзани у нас.
Сі-сі-сі — на ковзанку всі!

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Ковзани.

Ковзанка.

У дворі ковзанка.

Коло ковзанки діти.

Діти стали на ковзани.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Віталік і Ліза сиділи коло телевізора.
Раптом за вікном пролунало:

— Ура! Ковзанка замерзла! Усі на ковзанку!

Діти вимкнули телевізор і поспішили надвір. Там дув вітер з морозом. Але мороз і вітер не завада, коли у дворі така велика ковзанка.

Скоро коло ковзанки стало повно дітвори.
Усі ставали на ковзани і весело каталися.

На лід заліз і котик. Але він не мав ковзанів.
Покóвзав лапками і впав. Устати не зумів.
Діти крикнули:

— МўрЧику, ставай на ковзани!

Ліза з Віталиком віднеслі котика на лавку.

— Сиди тут! — наказали діти. Котик покірно муркнув.

Поясни, що на малюнку не так, як у тексті.

Йй

— ● — — ● —
Трамвай

Визнач місце букви «йй» у словах. Розкажи, що робить буква «йй» на малюнках.

— ● — — ● —

— ● — — ● —

Прочитай завдання Читалочки.

й → ти
й → де
й → ду

мі → й
тві → й
сві → й

лійка
лінійка
копійка

рій
дуй
клей

знай → ду
зай → ду
вий → ду

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Липа. Ліповий.

Сосна. Сосновий.

Клен. Кленовий.

— Мед кленовий?

— Ні, липовий!

— Листок сосновий?

— Ні, кленовий!

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Марійки й Андрійка великий і красивий змій. Його змайстрував тато Анатолій. Він — майстер на всі руки.

Разом із татом діти майстрували змія. Потім запускали його в небо.

— О! Змій полетів! — зраділа Марійка.

— Давай за ним! — крикнув Андрійко.

Змій летів усе далі й далі. А діти радісно бігли за ним.

Йй

Прочитай завдання Читалочки.

йо район підйомний кран
йод майонез серйозна розмова
Йосип знайомий вирій — теплий край

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Лелеки й ластівки на зиму полетіли у вирій. А сини^чки, сороки й ворони не покинули рідний край.

Узимку діти приносили корм пернатим.

Прочитайте удвох.

- Зозулі полетіли у вирій?
- Так, полетіли.
- А синички?
- Ні! Вони не покинули рідний край.
- Давай принесемо пернатим корм.
- Давай!

Прочитай разом зі Щebetунчиком.

Йй-йй-йй — залетів у вулик рій.
 Ей-ей-ей — ми принесли клей.
 Ай-ай-ай — полетіли в теплий край.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Андрійко, Йосип і Надійка давно знайомі. Вони друзі.

Одного разу Андрійко завітав до Йосипа. Вони стали майструвати клітку папузі. Йосип ненароком поранив руку.

— Ой! — скрикнув він.

Допомогу Йосипу надала Надійка. Вона замастила ранку йодом і заліпила пластиром. Скоро рука перестала боліти.

— Спасибі, Надійко! — сказав Йосип.

Прочитай слова за стрілочками.

Бб

білка

Визнач місце букви «бе» в словах. Розкажи, що робить буква «бе» на малюнках.

— ● — —

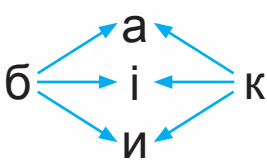
— ● — — ●

— — ● — —

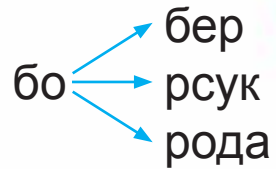
Прочитай завдання Читалочки.

банка
барабан

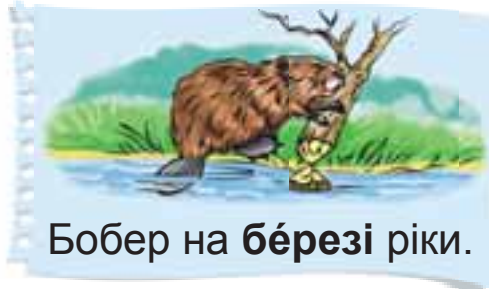
букви
буквар

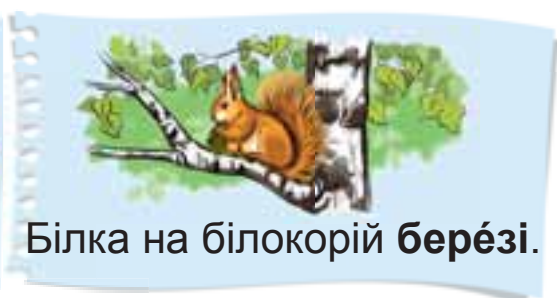
батон
букет

Прочитай. Порівняй значення виділених слів.

Бобер на **бэрезі** ріки.

Білка на білокорій **березі**.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

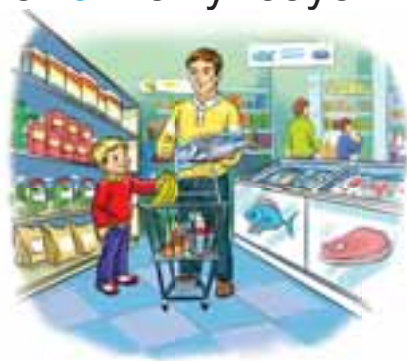
Добра справа

Тато з Бориском робили покупки в супер**ма́ркеті**. Там великий вибір прод**укт**ів.

Бориско купив бабусі солодку булку, а собі бублики. Тато вибрав велику рибину на суп. На**бра**ли бананів і а**бри**косів. Там ба**Г**ато вітамінів. І банку бобів у то**ма**тному соусі купили.

Мамі вибрали букет квітів. Вона буде рада.

Добру справу зробили тато й Бориско.

Позмагайся з однокласниками — хто більше складе слів із поданих букв.

б

у

л

б

и

а

к

Бб

Прочитай завдання Читалочки.

Ба	Бе	Бу
Бо	Би	Бі

Бо-рис
Бров-ко

Прочитайте удвох.

- Бориско бара**б**анив?
- Ні! Він **б**рав на трубі.
- А Бо**б**данка?
- Бо**б**данка **б**рала на барабані.
- Музика була весела?
- Весела і **б**олосна.

Прочитай текст.

Ми відві**д**али біблі**о**теку. Нас привітно зу**с**тріла біблі**о**текарка. Вона пора**д**ила нам наро**д**ні казки. Ми ви**б**рали казку про котика і пів**н**ика.

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Краб, дубки і рибка.

У лісі дубки.

В озері рибка.

— А де краб?

— А краб у морі.

Перевір, чи правильно побудовані речення.

Бокс і баскетбол — тварини.

Береза, дуб і верба — види спорту.

Бобер, білка, зебра і кабан — дерева.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Бориско і Богдан — брати.

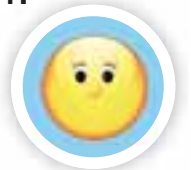
Вони мріяли стати боксерами.

Тато привів синів у спортивний зал. Там вони зустріли тренера. Він сказав:

— Ви зробили добрий вибір.

Потім запросив братів подивитися бій боксерів.

Бориско і Богдан були задоволені. Вони вирішили — будемо добре тренуватися і скоро станемо відомими боксерами.

Прочитай і зрозумій

Прочитай завдання Читалочки. Здогадайся, якій порі року відповідають слова кожної колонки.

лід	вода	спека	туман
сніг	трава	райдуга	листопад
білий	зелений	барвистий	золотий

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Ліс був самотній і сумний. Та одного разу до лісу завітала зима. Деревам подарувала білі накидки. Траву вкрила білим килимом. Ліс став казковим.

Потім до лісу прилінула весна. Вона була весела, радісна. Розтопила білий килим. Усе в лісі зазеленіло.

Весну змінило літо. Воно принесло́ теплó, квіти, спів пташок. У лісі стало гáмірно.

І так було до осені. А вона принесла́ спокій і золотисті подарунки. Позолотила все навколо. Під соснами й дубами насипала грибів.

Ліс радів зимі і весні, літу й осені. Тепер він мав друзів і перестав сумувати.

Знайди на малюнку кожну пору року. Поясни, чому так вважаєш.

Яка пора року тобі подобається найбільше? Чому?

Прочитай і зрозумій!

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Рі-рі-рі — весело в дворі.
Ас-ас-ас — канікули у нас.
Ік-ік-ік — скоро Новій рік.
Ра-ра-ра — зраділа дівтора.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Ніна Степанівна принесла добру звістку.
— Діти, — сказала вона, — завтра у вас канікули.

— Ура! — радісно крикнув Сергійко. А всі діти підтримали: — Ура! Ура!

Вони раділи, бо зимові канікули особливі. З ними прийде Новій рік. Будуть **ь** **я**линка, карнавал, подарунки.

Діти підготували новорічні маски, вивчили вірші й пісні.

Зима насипала снігу. Позамерзали ріки й озера. Тепер там ковзанки. Дівтора дістане санки, ковзани і **г**айне на ковзанки й **г**ірки. А там так весело!

Розкажи за малюнками, як діти проводять зимові канікули.

Як ти плануєш провести свої канікули? Розкажи.

Пономарьова К. І.

П56 Українська мова. Буквар : Підручник для учнів першого класу ЗЗСО (у 2-х частинах) : Ч. 1 // К. І. Пономарьова. — К. : УОВЦ «Оріон», 2018. — 112 с. : іл.

ISBN 978-617-7485-84-0.

УДК 811.161.2*кл1(075.2)

Навчальне видання

ПОНОМАРЬОВА Катерина Іванівна

Українська мова. БУКВАР

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

(у 2-х частинах)

Частина 1

(відповідно до Типової освітньої програми
колективу авторів під керівництвом О. Я. Савченко)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Головний редактор *І. В. Красуцька*

Редактор *І. В. Красуцька*

Головний художник *І. П. Медведовська*

Технічний редактор *Е. А. Авраменко*

Коректор *С. В. Войтенко*

Малюнки художників: ***Н. В. Куц-Батюк, Л. Л. Резнікової***

Формат 70x100 ¹/₁₆. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 9,072 + 0,324 форзац.

Обл.-вид. арк. 8,80 + 0,00 форзац.

Зам. №

Наклад 127000.

ТОВ «Український освітнянський видавничий центр «Оріон»»

Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції»

Серія ДК № 4918 від 17.06.2015 р.

Адреса видавництва: вул. Миколи Шепелева, 2, м. Київ, 03061

www.orioncentr.com.ua

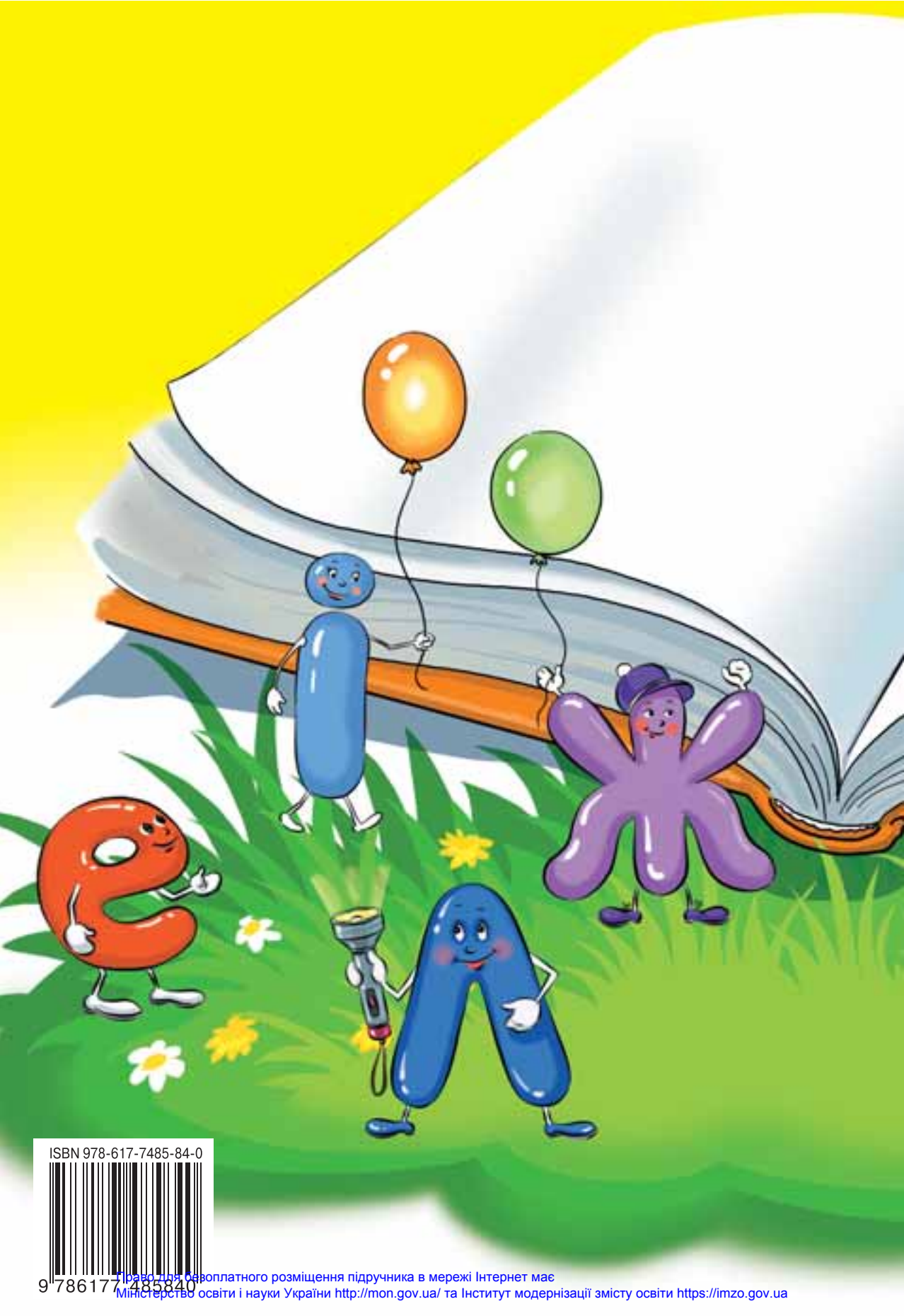
Віддруковано

ТОВ «МОНОЛІТ-ДРУК»

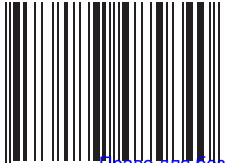
вул. Новокостянтинівська, 2А, м. Київ, 04080

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 6043 від 27.02.2018 р.

ISBN 978-617-7485-84-0

9 786177 748584

Завод для безоплатного розміщення підручника в мережі Інтернет має
Міністерство освіти і науки України <http://mon.gov.ua/> та Інститут модернізації змісту освіти <https://imzo.gov.ua>